با فوک خزری بیشتر آشنا شوید

فکر کردیم خوب است حالا که به دلایل مختلف زیست محیطی تعداد ماهیان دریای خزر کم شده و از طرفی فوک خزری هم رو به انقراض است، در کنار کارگاه‌های آموزشی برای صیادان، برای خانواده‌های آنان هم اشتغالی ایجاد کنیم تا هم کمکی به معیشت این خانواده‌ها کرده باشیم هم از طریق آنان فوک خزری را بیشتر و بهتر به مردم، ساحل نشینان و خود صیادان معرفی کنیم

حالا تک تک آنها به خاطر عشق به محیط زیست و بقای فوک خزری هر روز پشت چرخ می‌نشینند «تقریباً اکثر خانم‌هایی که کار دوخت عروسک و ساک‌های پارچه‌ای را انجام می‌دهند به من گفته‌اند که شناختن فوک خزری برایشان تا به امروز مهم‌ترین چیزی بوده که این شغل برایشان داشته است. می‌گویند دوخت این عروسک با دوخت تمام عروسک‌های دیگری که نمونه‌های مختلفش در بازار وجود دارد، کاملاً فرق می‌کند. آنها حالا به این دید رسیده‌اند که کارشان چقدر ارزشمند است و می‌تواند چه تأثیری روی جامعه و محیط زیست و بقای این حیوان داشته باشد. وارد شدن به این کار حتی در زندگی روزمره آنان هم تأثیر فراوانی داشته است، اینکه هر کدام سعی کرده‌اند بیشتر در مورد محیط زیست مطالعه کنند و هر کدام به روشی برای حفظ طبیعت تلاش می‌کنند. فکر می‌کنم ما هم به هدفمان رسیده‌ایم. اینکه به مردم و ساحل نشینان بگوییم خیلی راحت می‌توانند در کنار حفظ گونه‌های ارزشمند محیط زیستی، درآمدی هم کسب کنند و شغل‌های زیادی با تکیه بر سمبل منطقه برای خود و اطرافیان‌شان ایجاد کنند. شاید بد نباشد که بدانید بعد از کارگاه‌های آموزشی که برای صیادان گذاشته شد، هر صیادی که فوکی را نجات داده و به مرکز حفاظت تحویل بدهد، ۲۰۰ هزار تومان بابت هر فوک به عنوان هدیه دریافت می‌کند و می‌تواند برای فوکی که نجات داده اسم انتخاب کند. علاوه بر این اگر نجات آن فوک هزینه‌ای مانند پاره کردن تور داشته باشد مرکز حفاظت این هزینه‌ها را به آنان پرداخت می‌کند».

مردم داوطلبانه از کوشا حمایت کردند

خانم نقیبی می‌گوید وقتی نمونه‌های اولیه عروسک‌ها وارد بازار شدند و مردم آنها را خریداری کردند به صورت کاملاً داوطلبانه با زدن هشتگ فوک خزری و عروسک کوشا حمایت خود را اعلام کردند. چون تبلیغ زیادی برای عروسک‌ها انجام ندادیم، این خود مردم بودند که از کار حمایت کردند و باعث شدند طرح تا امروز ادامه پیدا کند. «برای آینده هم طرح‌ها و ایده‌هایی در ذهن داریم، دوست داریم عروسک کوشا نماد دریای خزر شود و اصلاً به عنوان هدیه از آن استفاده کنند. تا کی می‌خواهیم در مناسبت‌های مختلف به یکدیگر عروسک‌هایی که یادآور چیزی برای ما نیستند هدیه بدهیم. به نظرم بهتر است نمادهای ایرانی را برای هدیه دادن انتخاب کنیم و با این کارمان به بخشی از جامعه که زنان شاغل هستند و بخش بزرگتری که محیط زیست ماست کمکی کرده باشیم».

فوک خزری تنها پستاندار دریای خزر و از نظر جثه کوچک‌ترین نوع خانواده فوک‌های بدون گوش است. این نوع فوک تنها و تنها در دریای خزر وجود دارد و نمونه‌اش را در هیچ کجای جهان نمی‌شود پیدا کرد. مهاجر است، در فصول بهار و تابستان به سمت سواحل جنوبی دریای خزر و در فصل‌های پائیز و زمستان به سواحل شمالی این دریا مهاجرت می‌کند. دلیل این مهاجرت هم این است که این فوک در قسمت‌های یخ زده دریای خزر تولید مثل می‌کند، طول دوره بارداری‌اش ۱۱ ماه و حتماً باید توله‌اش را روی یخ‌ها به دنیا بیاورد. توله فوک‌ها در بدو تولد پوشش کرکی یک دست سفیدی روی بدن خود دارند، قدرت شنا و شکار ندارند و باید ۴ تا ۵ هفته شیر بخورند. بعد از طی شدن این دوران این کرک‌ها از سطح بدن جدا شده و جایشان را به مو می‌دهند و رنگ‌شان طوسی و خاکستری و قهوه‌ای با خال‌های پراکنده می‌شود. البته رنگ مو فوک‌ها رابطه مستقیمی با سن و سال‌شان دارد، نر و ماده‌شان قابل تشخیص نیست و تنها با معاینه می‌شود این موضوع را فهمید. اگر بیماری نگیرند و از دست شکارچیان نیز در امان بمانند حدوداً ۳۵ سال عمر می‌کنند.

فوک خزری در بالاترین قسمت هرم غذایی این دریا قرار دارد. فوک خزری یک حیوان شکارچی است. به همین دلیل این فوک و تمام حیوانات دیگری که در رأس هرم قرار می‌گیرند اهمیت بسیار زیادی برای آن اکوسیستم دارند. دلیل اینکه نقشی که فوک خزری در این اکوسیستم ایفا می‌کند اهمیت ویژه‌ای دارد این است که دریا را از ژن‌های معیوب یا بیماری‌ها پاک می‌کند. از این جهت که وقتی ماهی‌ها به صورت گروهی شروع به حرکت می‌کنند معمولاً تعدادی از ماهی‌ها به خاطر بیماری یا ژن معیوبی که دارند یا به هر دلیلی از گروه جا می‌مانند. کار فوک خزری این است که این ماهی‌ها را شکار کرده و مانع انتقال بیماری احتمالی آن ماهی و منتقل شدن ژن معیوب در تولیدمثل‌های بعدی به ماهی‌های دیگر می‌شود. این فوک یک‌جور عمل پاکسازی را در میان ماهی‌ها انجام می‌دهد و باعث می‌شود نسل بعدی ماهی‌ها نسل قوی‌تر و سالم‌تری باشند از این رو نبودش اکوسیستم دریا را با خطر بسیار جدی رو به رو خواهد کرد. فوک خزری مانند هر موجودی که در طبیعت وجود دارد، حتماً حضورش برای آن اکوسیستم ضروری بوده و حذف آن به نفع طبیعت و در درجه بعد به نفع ما انسان‌ها نیست. مخصوصا ساحل نشینان و صیادان از عدم حضور فوک خزری بیشترین آسیب را خواهند دید».

انسان بزرگترین شکارچی فوک!

بزرگترین شکارچی فوک‌ها ، ما انسان‌ها هستیم. کشورهای روسیه و قزاقستان به دلیل آب و هوای سردی که دارند از پوست این حیوان برای دوخت لباس استفاده می‌کنند و گوشت آن را برای تغذیه روباه به مزارع تولید روباه می‌فروشند که بعدتر از پوست روباه لباس گرم تولید کنند. تا چند سال پیش در ایران هم بسیاری از صیادان این فوک‌ها را می‌کشتند، چرا که این حیوانات را دشمن خود می‌دانستند و فکر می‌کردند فوک‌ها ماهی‌ها را از بین می‌برند. اما مرکز حفاظت از فوک خزری توانست با اطلاع‌رسانی و آگاه‌سازی مردم ساحل نشین و صیادان نسبت به این‌که این حیوان هیچ خطری برای انسان ندارد، تعداد کشتار آنها را کاهش دهد.حالا بسیاری از صیادان وقتی فوکی در تور صیدشان گیر می‌افتد با میل و رغبت آن را به مرکز حفاظت تحویل می‌دهند. خانم فائزی می‌گوید ما برای این‌که دوستی مردم با محیط زیست را بیشتر کنیم از آنها می‌خواهیم برای هر فوکی که نجات داده و به مرکز تحویل می‌دهند اسمی انتخاب کنند. بسیاری از آنها بعد از مدتی جویای حال فوکی که نجات داده‌اند می‌شوند و وضعیت زندگی و سلامت‌شان را می‌پرسند.

